

de ovend

Stellingwarfs tidschrift

22e jaorgaank no. 1
feberwaori 1994

Kolofon

De Ovend wodt uitgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en komt zes keer in et jaor over de heerd bi'j de leden/ab. In dit blad verschiene bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweginge.

Redakteur: Johan Veenstra.

Buro-redakteur: Pieter Jonker.

Zetwark: Trijnie Gibcus-Telkamp.

Omslag: Sietske A. Bloemhoff.

Drok: Van der Meer, Oosterwoolde.

Administraosie: Stichting Stellingwarver Schrieversronte,
Bongheer 1, 8431 GT Oosterwoolde,
Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde.
Tillefoon: 05160-14533.

Lidm./Ab.: f 17,50 in et jaor.

Losse nommers: f 4,00.

ISSN 0166-7351.

D'r mag gien wark uut dit blad overnemen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

In dit nommer:

Foto's: blz. 1, 24, Sietske Bloemhoff.

blz. 9 Fred Platje.

blz. 12 Bulgaars Verkeersburo, Amsterdam.

blz. 18 Jantina Vledder-Nijboer, privé.

blz. 23 Jan Kwantes.

Tekenings: blz. 5, 29, 30 Sietske Bloemhoff.

Foto omslag: De Meulehoeve in Oosterwoolde, et onderkommen van de Stellingwarver Schrieversronte.

Inhoud

Wiebe Nijboer	
<i>Vrouwludenaemen van vroeger</i>	3
Johan Veenstra	
<i>Maria en Jan, een iezerstark span</i>	6
Ybe Duursma	
<i>De karke van Hooltwoolde</i>	8
Harmen Houtman	
<i>Een rontien deur Bulgeri'je - 1 -</i>	10
Lodewiek H.	
<i>Elfezang</i>	13
Otto de Vent	
<i>Is 't niet zo?</i>	14
Bote Stellingwerf	
<i>Meer as duzend stoomfietsen</i>	15
Bote Stellingwerf	
<i>Et peerd</i>	15
Bote Stellingwerf	
<i>Et leven het zin</i>	15
Bote Stellingwerf	
<i>Pin-code</i>	15
Wooldboer	
<i>Meensken bin zo wried</i>	16
Jantina Vledder-Nijboer	
<i>Post uut Kolomna</i>	18
Klaas Knillis Hofstra	
<i>ie bin vot</i>	20
Johan Veenstra	
<i>"Wat we doen is beslist gien biezunders"</i>	21
Oene Bult	
<i>"De Schrieversronte is niet heilig!"</i>	25
Sietske Bloemhoff	
<i>Piepmoes op de slee</i>	29
Krummelties	31

Vrouwludenaemen van vroeger

Een jaor leden schreef ik een artikel over veurnaemen van vroeger. Mien basisgegevens weren van de jaoren 1749 en 1812.

Die twie tiedstippen heb ik vergeleken mit Johan Veenstra zien gegevens uut oonze tied. Een aorige uitkomst was, dat d'r altied veraandering van naemen west het. Mar zeker zo aorig was, dat Jan, Geert, Hendrik, Johannes, Albert, Dirk en Pieter uut 1749 nog springlevend in oons midden binnen.

Spietig was, dat ik niet op dezelde maniere de vrouwludenaemen onderzeken kon.

Dat zit mi'j nog altied een betien dwas en ik hope et hier goed te maeken. Ik bruke now een aandere bron, mar veerder is

mien warkwieze dezelde. Die staot in *De Ovend*, 21e jrg., no. 1 beschreven.

Veur 1812 was d'r nog gien burgerlike staand. In deup- en trouwboeken hullen de karken die gegevens bi'j. Meensken die mit heur stamboom bezig binnen, maeken daor een boel gebruik van. Om dat wat makkeliker te maeken (toegaankeliker hiet dat in die kringen), hebben de "Freonen fan de Argiven yn Fryslân" (FAF) disse gegevens in de loop van de jaoren op alfebet zet. Alles in vri'jwilligerswark! Zo is d'r van alle Friese gemienten een overzicht van "Bruiden voor 1812". Niet alle ooldere boeken bin beweerd bleven; mar d'r is een hiel betrouwber beeld te geven van de naemen van vroeger. Et FAF-materiaol, in te zien op et Rieksarchief, is dus disse keer mien bron. Veerweg et grootste pat van de "bruiden" stamt uut de 18e ieuw. Mar d'r bin ok naemen bi'j uut de tied tussen 1600 en 1700, vaeke van vrouwluden die veur et gerecht trouwden. Veur de Stellingwarven kreeg ik et volgen-de risseltaot.

De Top 15 veurnaemen (vrl.) in Oost-Stellingwarf in de 18e ieuw

Antje/Annegje/Anna

Jantje

Trijntje

Grietje

Aaltje

Martje

Geesje

Geertje

Hendrikje

Aafje

Froukje

Hiltje

Rensje/Rinsk(j)e

Lammigje

Jacobje

De Top 15 veurnaemen (vrl.) in West-Stellingwarf in de 18e ieuw

Antje/Anna/Annegje

Jantje

Trijntje

Grietje

Aaltje

Geesje

Geertje

Margje

Froukje

Hendrikje

Hiltje

Klaasje

Aafje

Jakobje

Femmigje

De verschillen tussen Oost en West bin mar klein; de Top 5 is zels hielendal geliek. Mar drie naemen bin verschillend. En Klaasje en Femmigje uut West en Rinske en Lammigje uut Oost zitten niet veer onder de Top 15 in de aandere gemiente. Et ienige echte verschil gaot om Margje en Martje. In Oost bin haost gien Margjes en in West bin mar weinig

Martjes. Toch gaot et, in oorsprong, niet om dezelde naeme; Margje stamt van Margaretha en Martje komt van Martha en/of van Marten/Maarten/Martinus. Ik hebbe gien verklaoring veur dit verschil tussen Oost en West.

De naemen hebben een utgaank van -tje of -je, mar vri'j vaeke komt ok veur de variaant mit -ien, -tien, of -gien. Die variaant heb ik d'r mar niet elke keer bi'j zet. Veurbeelden: Jantien, Geessien, Lammegien.

De naemen uut de 18e ieuwse Top 15 doen oons niet onbekend of vremd an. Mar ik daenke dat de meersten van oons ze wel oolderwets vienen. In Johan Veenstra zien liesien van 1992 staot alliend Trijntje nog in de volle glorie. Mar wat now weer zoe'n aorige uitkomst is: de topper Anna uut 1992 ston ok in de 18e ieuw onbedriegd bovenan. Mar in grote meerderhied hiette ze doe nog Antje. Eins zol Anne (3x in 1992) ok nog bi'j Anna opteld wodden moeten. Veur de leesder die de verschoeving van Antje naor Anna/Anne as iene van die mederne fratsen veroordield, even dit d'r tussendeur: in 1685 wodde Anna Barels in Berkoop geboren, ze was nuumd naor heur beppe Antien.

Veerder stonnen in 1992 Maria/Marije en Elizabeth (Liesbet) hoge neteerd. En dat was twiehonderd jaor leden ok al zo, veural in West-Stellingwarf; mar de Top 15 konnen ze niet haelen.

Ok disse keer vergelik ik oonze gemienten mit de buren Opsterlaand, Schoterlaand en Lemsterlaand. De overienkomst is vri'j groot, gemiddeld bin mar 6 van de 15 naemen anders. En de overienkomst mit de "echte" Friese gemienten (Dantumadiel, Barradiel, Baarderadiel en Hemelumer Oldeferd) is niet vule kleiner. Antje, Trijntje, Jantje/Janke, Grietje en Aaltje staon meest in de Top 5 van alle gemienten.

D'r bin vanzels ok naemen die niet in de Stellingwarver Top 15, mar wel in die van de zeuven andere gemienten staon. De volgende typisch Friese naemen kwammen in de 18e ieuw een hieleboel veur: Aukje,

Jeltje, Maaike, Jetske en Tjitske. We weten vanzels dat Jeltje uutspreuken wodt as Jeltsje. Een aander kenmark van Friese vrouwludenaemen is de utgaank -ke: oonze Jantje is Janke, Aafje wodt Aafke, Lammegien is Lamke/Lamkje.

Et is wat spietig dat de FAF gien gevuul het veur et Stellingwarfs eigene. Want alle 15 West-Stellingwarver Andriesjes hebben ze neteerd onder et koppien Andrieske; in et Oost-Stellingwarver overzicht staot Geeske boven 40 keer Geesje/Geessien en 1 keer Geeske; en oonze Roelofkes wo'n beledigd mit Roeltje. We haelen et mes d'r niet veur uut de buse; mar is dit Friese imperialisme van de Freonen nog van disse tied? Nee dus!

We meugen echt wel opkommen veur dit brokkien kultuurbezit. Want et is mar een hiel klein brokkien. Liek as bi'j de mannen, heb ik et idee dat d'r ok gien vrouwludenaeme in de Stellingwarven was, die ok niet in Drente, Friesland of Overiessel veurkwam. In de vergelieking mit Friesland kommen wi'j d'r nog wel mit eigen aksenten uut. In gieniene andere Top 15 zatten: Jacobje, Hendrikje, Femmigje, Lammigje, Klaasje en Margje. De paken Jacob, Hendrik, Klaas en Lammert hadden de wiend d'r zeker nog goed onder. Veerder bin Froukje, Hiltje en Geesje naemen die in verholing slim vule in de hiele Zuudoosthoeke veurkwammen.

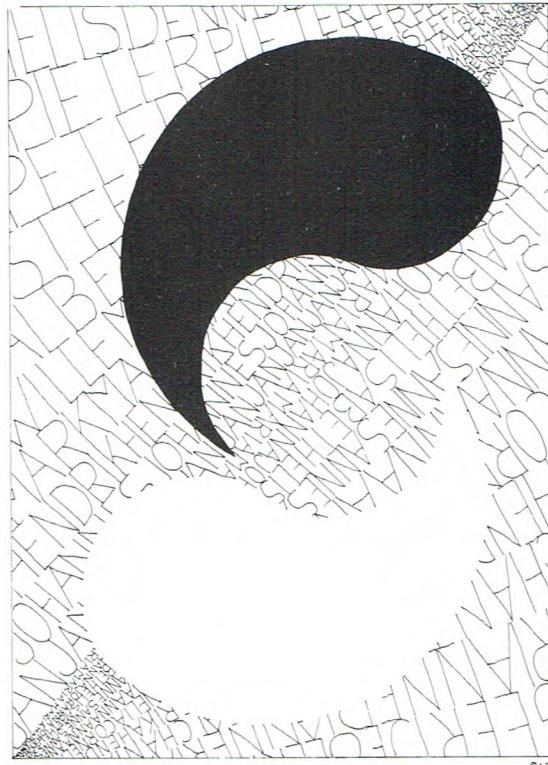
De meeste veurnaemen van vroeger bin in oonze tied niet zo populair. En toch sluit ik niet uut, dat oons naogelaacht d'r nog es een keer naor weeromme gript, zeg mar nao et jaor 2060. Et gebeurt now ok al. Om die bewering waor te maeken, gaon we even terogge naor oonze veurnaemen van tussen 1600 en 1700 en we kieken veural naor de schriefwieze. De utgaank -ien, die we al nuumden, kwam doe vule veur, zoas bi'j: Abeltien, Jacopien, Luthien, Matien, Peertien, Siegien en Trintien.

As twiede numen we de kotte naeme, een vorm die hiel oold is. Veurbeelden: Anders, Antke, Beerte, Blijde, Dieke, Feddu, Femme, Geerte, Hille, Jebbe, Lumme, Mette, Reinst, Swaene, Vrouck en Wem-

me.

In oonze tied bin naemen op -ien redelik populair. Et verschil mit vroeger zit him hierin, dat now de klemtoon op *-ien* vaalt. Zo hoeven we d'r niet an te twiefelen, dat Klazien uut Zalk in et pré-teevee-tiedpark gewoon Klaosien hiette. En naor mien idee wo'n ok de kotte naemen veur vrouwluden al mar gewilder.

Wie wet wat veur moois d'r te zien is in et eerste nummer van de 90e jaorgaank van *De Ovend*, op et grote scharm prissenteed deur Zwaantje van de Lende.

SAB

Maria en Jan, een iezerstark span

tien jaor veurnaemen in de Stellingwarven

In 1993 was et veur et tiende aachterien-volgende jaor, da'k naogaon hebbe welke veurnaemen de Stellingwarver oolden an heur poppen geven hebben.

Deur de jaoren henne hebben Jan en Maria vrijwel altieten de onbetwiste toppers west, mar in 1992 hadde Jan de grootste muute om Stefan/Stephan mit ien puntien meer veur te blieden en Maria mos et onverwaachs ofleggen tegen Anna. As dat zo deurgaot, dan is 't dommiet bekeken mit Jan en Maria, schreef ik een jaor leden in *De Ovend*.

Mar... et is nog lange niet oflopen mit Jan en Maria. Stefan en Anna kwammen d'r in 1993 bi'j lange nao niet an te passe. Stefan kreeg mar 4 punten en Anna mar 1.

Maria en Jan blieden dus een iezerstark span, dat het 1993 leerd, ze staon beide glaansriek bovenan.

Krek as in veurgaonde jaoren he'k mien gegevens weer uut de burgerlike staandrebrieken uut *Stellingwarf, Ni'je Ooststellingwarver* en *Liwwadde Kraante* van de gemienten Oost- en West-Stellingwarf, Et Vene en Smalingerlaand. De in de zienknhuzen van Et Vene en Drachten geboren poppen bin ok keurig mitteld.

Over 1993 he'k mit mekeer 684 naemen bi'j mekeer gadderd: 345 jongesnaemen en 339 maegiesnaemen. Da's aorig in liekwicht. Alle veurnaemen die an een kiend geven binnen bin mitteld.

De letters Q en X leverden hielendal gien naemen op, de letters U en O gien maegiesnaemen en de letter Z gien jongesnaemen.

Van de 22 neteerde topnaemen bi'j de jongen kwammen 8 in 1992 ok in de top veur: Jan, Dennis, Johannes, Albert, Hendrik, Marc/Mark, Robin/Robbin en Stefan.

Bi'j de maegies weren d'r mar drie naemen, die in 1992 ok tot de toppers heur-

den: Maria, Elisabeth/Elizabeth en Manon.

En dan now de besten van 1993. Tussen haokies staot et tal keren, dat een naeme in 1992 geven wodde, as die naeme doe ok bi'j de top-naemen heurde.

jongesnaemen:

Jan	11 (9)
Dennis	7 (4)
Hendrik	7 (5)
Johannes	7 (5)
Robert/Robbert	7
Albert	6 (4)
Jeffrey/Jeffry	6
Cornelis	5
Jacob	5
Jeroen	5
Jordy/Jordi	5
Kevin	5
Marc/Mark	5
Martijn	5
Arjan	4
Jelmer	4
Klaas	4
Pieter	4
Rick	4
Robin/Robbin	4
Sander	4
Stefan	4

maegiesnaemen:

Maria	11 (5)
Sanne	9
Johanna	7
Laura	5
Maaike	5
Elisabeth/Elizabeth	4 (4)
Aaltje	3
Andrea	3
Antje	3
Cornelia	3

Geertje	3
Grietje	3
Hilde	3
Jacoba	3
Jolanda	3
Linda	3
Lisa	3
Lisette	3
Manon	3 (4)
Miriam	3
Regina	3

overzicht over tien jaor

Bi'j de jongesnaemen springen drie naemen d'r de laeste tien jaor hielemaole uut: Jan, Johannes en Hendrik. Jan en Johannes kwammen alle tien keer in de top veur, Jan wun 8 van de 10 keer, Johannes 2 van de 10 keer. De naeme Jan wodde in die 10 jaor 107 keer vergeven en Johannes 78 keer. Hendrik wun et nooit, mar kwam wel negen keer in de top veur.

Bi'j de maegies bin et ok drie naemen, die d'r echt uut springen: Maria, Johanna en Elisabeth/Elizabeth. Maria kwam alle jaoren in de top veur en wun 7 van de 10 keer. De drie aandere winners weren Johanna, Sandra en Anna. Johanna en Elisabeth/Elizabeth kwammen 8 van de 10 jaor in de top telane. De naeme Maria wodde in die 10 jaor 73 keer vergeven. En dan hier de onverbiddelike top-tiene.

jongesnaemen:

1. Jan
2. Johannes
3. Hendrik
4. Marc/Mark
5. Willem
6. Albert
7. Stefan/Stephan
8. Peter
9. Pieter
10. Cornelis/Kornelis, Dennis

maegiesnaemen:

1. Maria
2. Johanna

3. Elisabeth/Elizabeth
4. Sanne
5. Anna
6. Cornelia
7. Hendrika/Hendrieka/Hendrica
8. Chantal
9. Rianne
10. Geertje

de toppers van hiel Nederland

Hiel opmerkelijk is et verschil van de Stellingwarver toppers mit de top-naemen over hiel Nederland. *NRC/Haandelsblad* publiseerde op 11 november 1993 de top-tiene van hiel Nederland over de laeste vier jaor, zoas dat deur et NIPO uutzocht was.

En wat dot blieken? De drie toppers bi'j oonze Stellingwarver jongen en maegies kommen hielemaole niet in de Nederlaanse top-tiene veur.

Hier komt, om dit overzicht compleet te maeken, de Nederlaanse top-tiene.

jongesnaemen:

1. Stefan
2. Michael
3. Mark
4. Tim
5. Peter, Tom
6. Jeroen, Martijn
7. Patrick, Robin
8. Kevin, Rik
9. Brian, Erik, Bas
10. Danny

maegiesnaemen:

1. Anna
2. Stefanie
3. Laura, Lisa, Susan
4. Lianne, Lotte, Nicole
5. Linda, Manon, Sanne
6. Daniëlle, Denise, Simone, Tessa
7. Iris, Mandy
8. Jessica, Kelly, Kim, Michelle
9. Elissa, Esther, Nathalie
10. Judith, Karin, Leonie, Lianne, Maartje, Marloes, Melanie, Rianne.

De karke van Hooltwoolde

Aj' in de auto vanuut Et Vene naor Stienwiek rieden en jow bin over de Schoterbrogge, dan rieden jow Hooltwoolde in, een nogal groot gebied. Van een dörp kuj' aenlik niet praoten, et bin meest boereplaetsen.

Zo gauw as de vierbaensweg rieksweg 32 begint, staot an de linkerkaant de karke mit zien slaanke toren, de karke van Hooltwoolde, die percies 119 jaor oold is. Hooltwoolde is al hiel oold. In oolde geschriften wodt et as Oudehoutwoude anduded. In de oorkonde van 1309 wodt de perochie Oldeholtwolde nuumd, iene van de dörpen die deur de bisschop van Utrecht in de ban daon was.

Hooltwoolde hadde doe al een karkien, dat wijded was an de Heilige Mauritius. Et ston tegenover de oolde harbarge "De Ooievaar" en an de noordkaante van de Weerdiek, een verbieningsweg van Wolwege via Ni'jhooltwoolde naor Ooldeschoot. As floreenplichtig van de karke wodde in 1711 o.a. vermeld:

Item de erffgenaemen van Wijlen de Luitenant Franckena. Zathe en landts op de Sijgersburen tot Oldeholtwolde beswaert met 2 ridders.

Item de erffgenamen van Suwert Eylis een acker gelegen tot Oldeholtwolde beswaert met 2 ridders.

Item de Mons Lourens Zathe tot Noordwolde beswaert met 2 ridders.

Item de kinderen van Harmen Wolters een zathe lands gelegen tot Nijelamer beswaert met 2 ridders.

Et karkien is waarschienlik in 1747 deur een storm reer toetaekeld en is doe mar ofbreuken, op disse zelde daotum is ok de karke van Ni'jlaemer deur de storm in mekere zakt en ok ofbreuken.

Et oolde karkhof ligt d'r nog verscheulen tussen bomen en struken. Op et karkhof ston eertieds een klokkestoel. In 1872 is d'r nog een ni'jen iene bouwd deur

H.L. Hoogkamp veur f 708,-- en d'r is ok nog een ni'je poorte plaetst.

In 1865 wodde d'r negen daegen klokkeluded bij et wegraeken van Keuninginne-Moeder Anna Paulowna. In etzelde jaor leverde Zeilmaker uut Harlingen een ni'je vlagge veur op 'e klokkestoel veur 13 gulden.

In 1892 is dit karkhof sleuten.

Meer as honderd jaor het Hooltwoolde gien karke had, de karkdiensten wodden hullen in de karke van Der Izzerd. Hooltwoolde, Der Izzerd, Hooltpae en Ni'jhooltpae hadden mitmekere iene doornee.

Staorigan, om 1850 henne, hadde Hooltwoolde toch weer verlet van een karke, deurdat d'r een boel meensken kwammen te wonen in de turfgreveri'jen van Hooltwoolde.

D'r mos een aander plak kommen veur de karke, de ni'je karke mos dichter bij de meensken staon. Zo wodde keuzen veur et plak waoras de karke now staot. In 1875 wodde de karke bouwd en d'r wodde een pasteri'je naost zet. De schoele ston d'r al sund 1855.

Van een jonge karke is niet zo hiel vule te vertellen, disse karke het minder mitmaekt as een ooldere. Et medel is etzelde as die van Cornjum, mar die van Hooltwoolde is een betien kleiner. Et was eerst nogal een grote, roeme karke, mar doe de veenderi'jen an et oflopen weren, en de turfmaekers vottrokken, was de binnenruimte aenlik te groot. In 1892 is d'r een consistorie in maekt veur vergeerderruimte, mar ok om de hinderlike weerklaank weg te nemen.

In 1904 wodde d'r een orgel anschaft, daorveur hadde de karkeraod een veurzinger. Al eerder, in 1892, wodde et veurstel om een orgel an te schaffen deur een meerderhied van de lidmaoten ofwezen. In 1875 bin Hooltwoolde en Der Izzerd

Rikksma en zien maot, muddejaegers van Der Izzerd, op een aovend bi'j lochte maone bi'j de pasteri'je langes. Bernardus hadde d'r nocht an, om de doomnee es evenpies bange te maeken, dat hi'j boonsde mit de voest op 'e ruten. De twee muddejaegers weren nog gien vuuftig meter veerder, doe ze ommeraek schrokken. Doomnee scheut ze mit zien geweer aachternao.

In 1934 is Van Loenen wegraekt, hi'j is begreven op et karkhof in Hoolt woolde. In 1975 bin Hoolt woolde en Der Izzerd weer saemengaon mit Hooltpae en Nij-hooltpae, d'r is een doomnee veur de vier dörpen. Doomnee Riemersma is de eerste vrouw die sund ieuwen veurgaot in de karkdiensten.

mit een eigen doomnee uut aende gaon. D'r bin d'r nogal een stokmennig west. Iene d'r van was doomnee Van Loenen, die van 1903 tot 1934 de gemiente diende. Hi'j was vri'jgezel en hadde een huushoolster, Antje. Hi'j kon in zien goeie jaoren prachtig vertellen van die biebelse verhaelen zoas over de zeuven vette en de zeuven maegere jaoren, en over Simson, die zo berestark was. Jammer dat et him in et laeste wat deurleup, hi'j hadde ze niet hielemaole meer op een riegeltien. Now mochten de jongen him mit et vraogeleren graeg plaogen en pesten en dat maekte de man aachterdochtig en dan kreeg de verkeerde de schuld. Dit overkwam mi'jzels, wi'j hadden vraogeleren in de consistorie, hi'j was an 't vertellen, hi'j kikt mi'j an, zette zien brillegien of, kwam op mi'j of en sleug mi'j mit de biebel om de kop. 'k Hebbe d'r doe niet weer west. Bast kerel, docht ik. Ok om disse tied henne leupen Bernardus

Een rontien deur Bulgeri'je - 1 -

De reize van west naor oost duurt twee uren en veertig minuten. Dat wil zeggen, dawwe in die tied van Amsterdam naor Varna in Bulgeri'je vliegen. We lanen, nao nogal wat turbulentie (et hobbelige-weg effekt) op et eertieds militaire vliegveld bij de haevenstad an de Zwatte Zee. Daor staot een bus van Balkantourist op oons te waachten. Et doel is een rondreize bij zes steden langes.

Veurof nog even wat infermasie over et laand. Bulgeri'je was tot veur kot een kommenistisch laand, d'r wonen ongeveer 8 1/2 miljoen meensken. De laeste jaoren schienen d'r al een dikke 500.000 vlocht te wezen naor et westen. Et inwonertal zal de kommende tied nog meer daelen, omdat neffens oonze gids Georgie, et gemiddelde gezin mar ien kiend het. Ik hebbe d'r es omme docht en et klopt inderdaod. Et laand greenst in 't zuden an Europees Turki'je en Griekenlaand, in 't noorden an Roemenië en in 't westen an Macedonië in et veurmaolige Joegoslavië. (Vliegmesien vliegen trouwens niet meer over dat laand).

In 't oosten ligt de Zwatte Zee, die ik al kende van twintig jaor leden, doe ik mit de bekende schriever Johan V. een reize naor Roemenië maekte. Et laand wodt in twienen dield deur et Balkan-gebargte. Heufdstad is Sofia mit 1.2 miljoen inwoners. Bulgeri'je is ongeveer drie keer zo groot as Nederland.

Oonze reize begint dus in Varna, de vuufde stad van et laand. De haeven ligt in een soort binnenmeer. We rieden over de lange Asparuchbrogge, die et meer scheidet van de zee. De weg gaot deur heuvelachtig gebied en bossen. Opvalend is, dawwe gien inkelde palmboom zien, ok naaldbomen bin d'r haost niet. De wegen bin niet geweldig best en d'r is weinig

verkeer et hiele laand deur. Reden daorvan is de benzinepries, die de laeste jaoren wel twintig keer zo hoge wodden is en dus haost niet meer te betaalen is. Et autopark is veur 't grootste diel nog Oost-Europees. De westerse auto's bin d'r niet allemaole op een legaole meniere kommen. Zo zien we twee keer een auto mit een Nederlandse reklaomestrip d'r op en een Bulgaars kenteken. Dieveri'je schient trouwens ok veur te kommen mit mitweten van de eigener, die vervolgens et verzekeringsgeld opstrikt!

Tegen tien die aovend berieken we Burgas, waor we oons eerste waarme maol kriegen. Et eten is redelik, mar d'r is niet vule keuze. As veurgerecht kriej' meestal de schopka salade van komkommer, tomaat en geitekeze. D'r is keuze uut een peer soorten vleis, waor aj' kookte of bakte eerpels bij kiezen kunnen. Soms ligt d'r een toefien kool op je bod. Naospieze is ies, Bulgaarse yoghurt of taart. Alles is spotgoedkoop (veur oons); een hiel maol kost van f 7,50 tot f 14,-. Veur een flesse inlaanse wien betael ie niet meer as drie gulden, veur frisdraank vuuftig centen tot een gulden.

Die eerste aovend wisselen we een diel van oonze hadde guldens in veur leva's, diej' dus in 't butenlaand niet kriegen kunnen. Et wisselbriefien moej' beweren veur et weerommewisselen. Oh ja, et visum bestaot nog. Dat kriej' as geel briefien bij de douane. Et moet ofstem-peld wodden bij ankost en votgaon in elk hotel. Veerder doen ze niet zo muuilik bij de greens. De koffer wodt deurlocht, mar hoeft niet eupen. Nao et wisselen duken we doodop et bedde in.

De volgende morgen, as we Burgas uutrieden, vaalt et me op dat ze een hiele riegel flats levensgrote nommers geven.

Eerst gaot de rit naor Nessebar, een Thracisch stattiën op een schiereiland. De Turkse invloed is hier dudelik te marken an de oolde brakken van karkies en huzen. Hier is bouwd in de pittoreske stijl. Doel van disse dag is de stad Plovdiv. We rieden deur een grote vlakke mit bouw. Op et laand staon mais, zunneploemen, zaod en droeven. Van de eerste twee gewassen is de kwaliteit twiefelachtig, omdat et d'r geel/braun en nogal dreuge uitzicht. Zo hier en daor bevloeien ze deur een betonnen geute, die veur de bouw langes lopt, of deur een slange. Toch kuj' zo zien dat et te min is. Op et laand bin ze al doende mit de oogst. Dit gebeurt over 't algehiel nog mit de haand. Vervoer is nog veur 90 percent mit peerd of ezel en waegen. Opvalend is et tal oolde meensken, wat doende is in de waarme zonne. Pensioen is d'r niet, kien-der heuren heur oolden te onderhollen, dus blijft et een kwessie van nog een posien deurwarken op et laand of an de weg. Bij stopplakken of bij de uuttaalswegen van steden zitten groepies (ooldere) vrouwluden fruit te verkopen. As de bus stopt hollen ze even op mit de onderlinge praoteri'je en kieken ze oons hoopvol an. Ze wiezen naor de dikke grune waeterme-loenen en de droeven. Ieder van de vrouwluden het heur kissies, mar as de handel niet al teveule wodt, kroepen ze lekker weer bijmekeer in et schaad van een boom. In Kazanlik bezuken we et graf van een Thracische koopman, dat in 1944 ontdekt wodde. D'r is een ronde grafkaemer, waar de zoolder van op een tute uutlopt, mit allerhaande beschilderings, en een toelopende gang. Et dot me een betien daenken an de Iegyptische rotsgreven. Op 'e weg d'r henne lopen zegeunerkienderties van drie, vier jaor om oons henne en hollen de haand op. Een zekere 'professionaliteit' is heur now al niet vremd. Ik geef iene een stokkien sukelaos, wat nog beter bevaalt as geld, a'k dat zo inschatte. Een peer kilemeter veerderop staot de Russisch Otterdokse Shipkakathedraol mit zien goolden koepels tegen een barg

an. Et is de mooiste, die ik zien hebbe in dit laand. Een stokmennig jaoren leden het Ruslaand 8 kilo goold geven, 3 kilo daorvan wodde an disse koepels besteed. De rest zit op de Nevski Kathedraol in Sofia. Laete in de middag kommen we an in Plovdiv, de tweede stad van Bulgeri'je.

Een aovendkuier in de halfduustere winkelstraote is toch nog wel wat griezellig. Woj' in de gaten hullen? Is d'r aovens kriminaliteit? Lopt d'r nog stille pelisie rond? We bin hier nog te kot om et te weten. Toch waogen we oons de hieltied veerder. Ienvooldige anbietings wisselen duren of. In een showroom zien we een westerse auto veur 24.000 Duutse marken, die hier drie keer zoveule kosten zol. Ok hangen d'r kostbere bontjassen. De twiedieling tussen aarm en riek is hier volop an de gang. D'r lopen wat jongeluden rond, mar veerder blijft et rustig. Oonze benaauwdhied is vot.

De volgende dag bezuken we bij daglocht et etnograofisch museum. Et is in een deftig huus, waar eertieds een rieke handelsfamilie woonde. D'r is ark van oolde ambachten te zien, folkloristische kostuums en inrichte kaemers. Et gehiel dot weinig onderhullen an. Ik daenke dat d'r nog wel hiel wat te doen is an et onderhollen van de schatten van eertieds, willen ze toeristen trekken blieven. Ok in de grond is nog een protte te vienen, liekt me zo, mit Griekenlaand en Turki'je as zuderburen. Bij de anleg van een tunnel deur een barg, wodde een redelik geef amfi-theater ontdekt.

Tegen de middag gaon we op weg naor Sofia. De tocht gaot deur wat hogere bargaen. We bezuken et wintersportgebied Borowitz. Et is een mooi anlegd dörp mit mederne husies en hotels. D'r is een mooie piste te zien. De Bulgaren kriegen deur hoe aj' ok in de winter volk trekken moeten.

Sofia is een stad mit een protte grauwe flats en briede wegen. Et eupenbaor vervoer wodt daon deur trams, die vaeke hatstikke vol zitten. We zien in et centrum een peer vrouwluden de rails, votzakt in 't

De Alexander Nevski Kathedraol in Sofia.

wegdek, mit een bessem schone vegen. De klinkers liggen d'r hier allerbelabberdst bi'j. Ze hebben wel es docht over een metro, mar die was vusen te duur.

Eerst lopen we bi'j de ni'je en oolde regeringsgebouwen langes. Et oolde is dudelik van kommenistische snit en is, op een bioskoop nao, leeg. Daor het een jaor of wat leden braand west. Neffens oonze gids was die vermoedelik ansteuken deur de KGB, die gegevens kwiet mos. Et ni'je zit onder et Sheraton Hotel.

De revelusie is hier op een rustige meniere verlopen. De menister van butenlaanse zaeken wodde bi'j Gorbatsjov reupen en twee daegen laeter trad Zivkov of. Hi'j was meer as dattig jaor de leider west. Grootste perti'j is now de Anti-Kommenistische Perti'j.

Et mausoleum, waar de eerste kommenistische president, Georgi Dimitrov, jaoren

opbaord lag, is now leeg. De waacht van soldaoten is vot. De witte muren bin bespuit mit: Guns 'n Roses, Anarchy en Mettalica. Naost et mausoleum staon de hiele zoemer meensken mit spandoeken te protesteren tegen de traoge privatisering van de laandbouw. Wetten op dit gebied bin d'r nog niet. D'r schienen wat kleine bedriefies in eigen beheer overgaon te wezen. Pattietoeren kuj' et inderdaod marken in kefé's of eetgelegenheden, waar ze heur weren extra anpriezen. Over 't algehiel moe'n ze nog an klantvriendelikhed warken.

Et oolde keuninklike peleis, wat d'r vrij ienvooldig uutzicht, is inricht as, alweer, etnograofisch museum. Tot 1946 was Bulgeri'je een keuninkriek, doe wodde et een republiek. In 1943 raekte keuning Boris III weg. (Zien wedevrouw keuniginne Ioanna bezocht veurig jaor augustus

et laand veur de eerste keer weer sund 1946). Simeon was nog te jong om de troon over te nemen en dus regeerden d'r doe drie regenten veur him. Simeon woont now in Spanje. Zal hi'j ooit as keuning Simeon II weeromme kommen?

Lodewiek H.

elfezang

van elfekring tot haezepad
ringklingelt d'r soms wat:
"ried-omme, ried-omme, ried-omm'
wat is et meensdom dom:

nemt gien raod, gien raodsel,
telt allienig daod of daodsel:
haelen en griepen,
hatt'- en ziele-kniepen.

stiender en koegels,
gien vlinders, gien voegels;
verdomme, verdomme, verdomd
as Netuur niet ommekomt.

vót mysterie,
léve de hysterie;
reboelie, reboelie, 'n bóél,
dat is heur zin en doel.

gien meren, sloden en kraggen,
alliend mar jaegen en jachten;
gien wottels, stammen of grond,
wat télt komt in en uut de mond.

noflik rabbelend' en balkende,
gremietig knetterend' en knallende
gaon ze, genoeglik gi-go-galpende,
mit 'n allen naor de maon'.

naor de maon', naor de maon':
vlere-vliegen, wolke-wiegen,
geleuf mar dat ze óver-drieven,
Netuur blifft lánger bestaon."

Is 't niet zo?

Zo now en dan bi'j' as vertegenwoordiger van de Schrieversronte op ien of aandere bi'jienkomst waor aj' van daenken: wat he'k hier now eins te zuken, waoromme he'k me d'r toe verleiden laoten om d'r henne te gaon. Ik vreeze da'k me die vraoge weer stellen zal ankem 29 jannewaori as de Warkgroep Kultuur van de Ni'je Hanze Interregio, een praotkluppien op allerlei gebied van meensken uut et noorden van Nederland en Duutslaand (Europa zonder greenzen weten jim nog wel!) een Literarisches Treffen orgeniseert in de Eupenbaore Biebeltheek in Grunningen. Van de 18 meensken uut Frieslaand die d'r van de organisatoren henne meugen, mossen d'r neffens Taeke Oppewal van et Frysk Letterkundich Museum eins ok twie Stellingwarvers bi'j wezen en die kwam mit die vraoge bi'j Pieter Jonker an zetten.

"Da's now krek ok wat veur jow," zee Pieter Jonker, doe hi'j me d'r over opbelde. Et pergramme is speciaal bedoeld veur tiedschrifredakteuren, schrievers, literaire kritici, meensken uut et literatuuronderwies, uutgevers en belangstellende lezers en ie heuren zowat bi'j al die kategorien.

"Ik bin allien mar een interesseerde lezer en wat hoolt et allemaole percies in," perbeerde ik nog te zeggen, mar Pieter hadde mien naeme al op et anmeldingsformulier zet en zee dat hi'j et pergramme nog wel even opsturen zol.

Wel, daor las ik in dat et doel van de bi'jienkomst was om in de kunde te kommen mit mekeers literaire aktiviteiten en om de kontakten over de greens an te vieteren. Daorom bin d'r lezings over de Nederduutse, Friese en Drents-Grunninger schrieveri'je, over et literaire klimaot in Noord-Nederland en veurlezings uut eigen wark van schrievers en dichters. Niet echt een pergramme om van achterover

te valen, docht ik. Aj' de kraanten wat bi'jholen en ie lezen es een boek over dat spul, dan weej' in een peer uurties al gauw meer as daj' daor op een hiele dag geweerd woden. En waoromme wo'n alle lezings in et Duuts holen? D'r kommen toch krek zovule Duutsers as Nederlanders. En wat zol now nog mooier wezen as de teksten van de lezings in et Duuts rond te patten, die lezings gewoon in oonze (streek)taelen te holen en zo de Duutsers ok es in de kunde kommen te laoten mit oonze taelen? Zo'k d'r henne gaon, of zo'k toch nog ofzeggen. Twiefel.

Doe ik de *Liwwadder Kraante* van 14 jannewaori las, dee bliken dat ik niet de ienige was die mit die dag wat omme zat te heisteren. Pieter de Groot hadde ok de neudige vraogtekens bi'j die bi'jienkomst in Hanze-Regio-verbaand. Mar Pieter bekikt et es even van een hiel aandere kaante. Van de Friese kaante wel te verstaon. En Pieter vragt him of wat as de Friezen daor eins te zuken hebben in Grunningen. Want et Fries is ja omme de twiede riekstaal in Nederland, en om je dan zo te verlegen deur je op een doodgewone jannewaoridag in Grunningen zomar tussen allerlei plat- en kroempraoters te begeven, dat is toch haost wel wat te vule van et goeie. Om je zomar over iene kamme scheren te laoten mit kroeme en platte taelen as Grunnings, Drents en Nederduuts, dat kan toch eins niet, zegt Pieter. En et Fries wodt hier ja in een malle konkurreensiepesisie brocht mit aandere niet erkende taelen, taelen die op zien best bruukt woden veur et schrieven van streekromans.

Om van te griezelen. Ie zollen d'r wel een besmettelike ziekte van oplopen kunnen heur ie Pieter haost zeggen. Afijn, zo aemelt hi'j nog wat deur in zien stokkien. Now is 't vanzels zo dat zoe'n man elke weke weer wat ni'js bedaenken moet veur

zien column, en dat vaalt kennelik niet
altied mit. De meeste stokkiesschrievers
hebben daor gien perblemen mit. Jan
Blokker wet elke keer weer hiel goed wat
as hi'j in *De Volkskraante* op donderdag en
zaoterdag bi'j de kop hebben moet, en ok
Johan Veenstra vint de hiel tied weer on-
derwarpen genog, in de broezende Stel-
lingwarver poletiek. Mar Pieter was d'r op
14 jannewaori een betien mit an. Op vrij-
dagmorgen mos zien stokkien bi'j de
redaktie wezen en op donderdagaovend
hadde hi'j nog niks. Dat doe docht Pieter:
Frysk tusken krûm en plat. Dat liekt me wel
wat.

Pieter kerel, mag ik je een goeie raod
geven: ik leze je column in de vrijdagse
kraante altied mit plezier, mar aj' mienen
daj' toch over zoe'n dag daor in Grunnin-
gen schrieven moeten, doe dat dan niet
vanuut de achterhaelde gedaachte dat de
iene tael meer is as de aandere en dat d'r
in de Nedersaksische streektaelen op zien
hoogst streekromans schreven wodden. En
de Duutse supremaosie daor bi'j te betrek-
ken, een betien overdreven liekt me,
Pieter. En waor in et pergramme heb ie
lezen dat d'r een soorte van kompetisie
tussen de verschillende taelen holen wodt
die dag? Taelen mekeers konkurrenten?
Hoezo Pieter? En wat de voertael Duuts
op die dag betreft: ik bin et mit je iens dat
et wat nuver is, mar is et now zoe'n per-
bleem? Of is d'r soms wat eers in et spul?
Ik wil mar zeggen: verstaon de Friezen
soms gien Duuts?

Bote Stellingwerf

Meer as duzend stoomfietsen
deden mit an de Elfstedentocht.
Veur mi'j is de Pinkster
de uutstoot van de Heilige Koe.

Et peerd
drinkt et waeter
uut de mond
van zien spiegelbeeld.

Et leven het zin
as de meens
zin in et leven het.

Pin-code

Om et niet te vergeten
zee ze drie keer op 'n dag
zachies heur pin-code.
Heur laeste woorden weren:
driementwintig - zeuvenentwintig.

Meensken bin zo wried

"Ik had een mooie stemme, doe ik op schoele zat. Meester Visser gaf een boel om zingen, daaromme gong ik bi'j him wel graeg naor schoele. Ik wete ok wel zeker, dat hi'j mi'j et knapste maegien van de klasse vun. Mar dat zee hi'j vanzels niet, dat was te sneu veur de aanderen. De juffers die ik had hebbe, weren kringen. En op 'e mavo was et ok niks. Ik geleuve niet, dat daor ok mar iene was, die wat om mi'j gaf. Now ja, Froukje, een betien; wi'j fietsten tegere naor schoele.

Van meester Visser moch ik veur de klasse zingen. Dat durfde ik wel. Ik wus dat Woolter dat geweldig van mi'j vun. Woolter zol laeter mien verloofde woden. Hi'j het een keer tegen mi'j zegd: "Ie bin mien kleine Zangeres mit Naeme" en dat vun ik doe zo lief van him. Aandere kiender plaogden mi'j d'r mit, dat ik zo mooi zingen kon. Mit Woolter speulde ik wel es buten. Mar ik was vaeke in huus, want mamme was altied ziek, die lag op bedde of op 'e divan en dan zorgde ik veur heur. Pappé was altied an et wark, die hadde nooit tied veur mi'j.

Et was niet eerlik van meester Visser dat hi'j ok nog aandere lievelinkies hadde. Die mochten de bloemen waeter geven, et bod schonemaeken of een pakkien sigaretten haelen. Ik hadde gelokkig wel deur dat et de slechte leerdere weren. Mar et was niet eerlik.

Op 'e mavo bin ik twee keer zitten bleven. Dat kwam omdat ik een hoop ziek was, vaeke piene in 't lief, van et fietsen naor schoele wodde ik slim muui, en een boel piene in 't heufd. De direkteur het mamme nog opbeld dat et zo spietig was, want ik was een hiele goeie leerling. Froukje het de mavo wel ofmaekt. Laeter pakte ze mi'j mien verloofde of!

Pappé en mamme hadden wel es wat spul en dan was pappe wel aorig veur mi'j; dan haelde hi'j mi'j an. Waoromme dee hi'j dat

aanders niet, miste hi'j dan wat? Now, dat is toch kienderachtig, of niet? In de vekaansies gongen we altied naor de Veluwe, daor huurde pappe een caravan. Froukje het ok twee keer mit west. Dat deden ze veur mi'j, dan was ik niet zo allienig. Mamme was slim op Froukje gesteld, ze trok Froukje veur. Aachterof heb ik begrepen, dat ik doe nog vuuls te goed van vertrouwen was. Ik vertelde Froukje alles over mi'j en Woolter; de dingen waor as tieners now ok nog over praoten, daenk ik. Froukje moet mi'j uutheurd hebben, zels vertelde ze niet zovule. Twee zoemers laeter kreeg ze verkering mit Woolter. Wat een misselike streek, hen?

Mamme het mi'j mitneumen naor et zangkoor. Ik kon zo mitzingen in et koor, want thuus had ik alles al leerd van mamme. Ik was et jongste lid. De meersten weren van mamme heur jaoren of nog oolder. Ze weren hiel aorig veur mi'j, ok de dirigent. Laeter wodde hi'j vule strenger. Ik mos beter opletten, vun hi'j; ik was d'r mit de gedaachten niet goed bi'j. Buurvrouw hadde dat verhael over heur vekaansie in de Ardennen niet vertellen mocht. Ze vertelde dat ze een kuiertocht in de bargaen maekten en bi'j een ruïne van een oold kesteel kwammen. En daor vlakbi'j was nog een oolde waeterputte die gewoon eupen lag, niks d'r omhenne of d'r overhenne. Levensgeveerlik was et, zee ze. Op een plaankien an een boom had nog wel "Danger" staon. Onverantwoord, zee ze, zeker veur kiender. Mar et was wried van buurvrouw, om dat zomar bi'j oons te vertellen. Naachtenlang heb ik droomd, dat ik in die putte vul, hiel diepe vul ik. En dan kon ik d'r niet uutkommen, ok al dee ik nog zo mien best. En as et waeter bi'j mien lippen was, dan wodde ik wakker. Verschrikkelik, verschrikkelik. Hoe vaeke ik wel niet verdronken bin! Aandere

gedachten had ik haost niet, ik was al mar an et verdrinken. Mar d'r kwam een keer een ogenblik dat ik me begon of te vraogen, hoè ik eins in die putte kwam. Et het geleuf ik wel meer as vier nachten duurd, veurdat ik et uutvunnen hadde. Mar ik wol de waorhied weten. En die waorhied was nog slimmer as et verdrinken zels: Woolter douwde mi'j in die putte! Weken an ien stok was ik d'r kepot van. Dat Woolter dat doen kon, dat hi'j zo deurtrapte gemien was. Et het wel een grote ofleer veur mi'j west. Dat meensken zo wried wezen konnen.

Staadigan begon ik te daenken, wat een gelok as et was dat ik niet mit zoe'n moonster verloofd was, of trouwd. Ik heb et doe vanzels uutmaekt, ik hebbe nooit meer naor him ommekeken.

Hielendal op eigen kracht bin ik d'r overhenne kommen. An mamme en pappe had ik niks, die dochten allierend mar an heur zels. Pappe was ok nooit meer anhaelig. Dat was mar goed ok, want et deugde vanzels niet. Mar dat is mi'j de laeste tied pas dudelik wodden.

De eerste keer dat ik opneumen wodde in et ziekenhuus, is now acht jaor leden. Ik hadde keelkaanker. Ze hebben mi'j doe hiel goed onderzocht, ze weren ok wel aorig veur mi'j. Mar omdat ze niks vienen konnen, stuurden ze mi'j weer naor huus. Ik was et daor hielemaole niet mit iens, want et was niet over. Ik hebbe mi'j doe slim ofscheept vuuld. Binnen et jaor lag ik weer in et ziekenhuus. Ik bin weer onderzocht, mar lang zo goed niet as de eerste keer. Verschrikkelig, aj' kaanker hebben en ze nemen je niet serieus. En d'r het doe een keer iene tegen mi'j zegd, dat ik me niet anstellen mos. Meensken bin zo wried. Veur de twiede keer bin ik votstuurd; mar ik hebbe doe wel medesienen mitkregen. In dat jaor bin ik mien mooie stemme kwietraekt. Alles was mi'j ofpakt."

"Zo, we stoppen d'r now mit, gao mar weeromme naor jow ofdieling en perbeer wat uut te rusten. We bin vandaege flink opscheuten, heur."

"As ik et zeggen mag, dokter, dat komt omdat ik jow zoe'n aorige man vien."

Veurig jaor volgde Jantina Vledder-Nijboer (33) de kursus Stellingwarfs in Berkoop. Doe woonde ze nog in Buil. Now woont ze tegere mit man Jan (36) en dochtertien Albertine (2) sund juli 1993 in et Russische Kolomna, 120 kilemeter zudelik van Moskou. Jan, die oorspronkelik van Grouw komt, warkt daor veur drie jaor mit an een laandbouwprojekt, dat opzet is deur de Nederlaanse overhied. Jantina wodde geboren op 'e Fochtel, gruuide op in Oosterwoolde en was schoelejuffer in Harkema. De beslissing om naor Ruslaand te gaon het wel wat slaopeloze naachten kost. Mar Jan was eins wel es an wat aandere toe en Albertine hoefde nog niet naor schoele, dat et gong deur. Over heur belevenissen in Ruslaand gaot Jantina in De Ovend schrieven en veur disse Ovend kregen we veur de eerste keer post uut Kolomna.

Jantina Vledder-Nijboer

Post uut Kolomna

Nao de kursus Stellingwarfs bin 'k al gauw begonnen mit een ere taelkursus, et Russisch. Now, ik kan jim vertellen dat dit een grote omschaekeling was. As ik mit et Stellingwarver diktee iene fout hadde vun ik dat al wat stom van mezels. Tiedens de Russische kursus vun ik et al knap om in een simpel taellessien ien zinnegien goed te schrieven.

Et Russisch is hatstikke muuilik, as eerste schrieven ze niet mit gewone letters mar hebben ze heur eigen lettertekens, et Cyrillisch. Een simpel veurbeeld: de P is hier gien P mar een R en aj' de R ommedri'jen is et gien R, mar het de klaank ja! Veerder bruken ze zes naemvallen, wat d'r veural op daele komt dat veur- of achteran elk woord een peer letters hielemaole veraanderen, zodat et in ien keer as een hiel aander woord heurt. Et zal nog wel even duren veurdat we oons wat redden kunnen mit de tael!

Mar now wat over oonze belevenissen hier. Doe wi'j in Moskou ankwammen ston oons een hiele groep meensken op te waachten, dat is netuurlik aorig aj' in een vremd laand kommen. De meersten konnen wi'j al, Jan en ik weren tegere in april hier al es west om te kieken of wi'j hier wel drie jaor wonen en warken willen. Naor Kolomna (120 km. zudelik van Moskou) is et nog twie uren in de auto. In Kolomna is oons tiedelike woonverblijf een hotel. Wi'j willen eins niet drie jaor in een flat wonen, dat wi'j zuken naor een vrijstaond huus. Dit is haost een onmeugelijke opgaove, d'r bin hier einliks alliend mar flats of datsja's. Datsja's bin klein, ongeveer 5 bi'j 6 m. en in een flat vulen wi'j oons niet thuus, wi'j moe'n wat tuun om de deure hebben. Butendat bin de flats hier klein en hokkerig, de woonkaemer is niet groter as een slaopkaemer bi'j oons. Grond kopen kan wel, mar een huus bouwen duurt op zien minst een jaor en

het dus ok niet zo vule zin, ik stel me zo veur dat et huus dan klaor is as wi'j ongeveer naor huus gaon. Ik hope dat ik jim een volgende keer vertellen kan dat we wat vunnen hebben, want wonen in een hotel vaalt niet mit.

In de eerste daegen leert Albertine al gauw de woorden bah en vies van mi'j. Aj' hier buten lopen stroffel ie over de viezig-hied en de gatten in de weg. Albertine daenkt dat elk verhoginkien een stoel is waor aj' best even op zitten kunnen en komt dus poerzvat thuus.

Dan is d'r nog wat waor wi'j de eerste daegen verschrikkelijk an wennen moeten, beter is et om te schrieven niet an wennen kunnen. Aj' hier een kraene eupen doen komt d'r alliend mar koold waeter uut!

Veural haor wassen is verschrikkelijk. Albertine vun et onder de douche altied heerlijk, ze raost now as een maeger varken. Et is in Ruslaand de gewoonte om ien keer in et jaor de waeterleidings schone te maeken. Dit doen ze in de zoemer, et duurt een maond, en die maond is ingaon zoe'n betien op oonze eerste dag hier. Intussen hebben we ok een posien gien koold waeter had, mar alliend mar hiet! Ok dat is lastig, heur! Eerst was et oons te koold, doe koj' haost niet onder de douche staon omdat et te hiete was. In et bad van Albertine ston de hieltied waeter koold te wodden en et husien spuulden wi'j deur mit emmers hiet waeter.

En dan he'k et nog niet iens had over de keren dat d'r hielemaole gien waeter was! Wat hebben wi'j et dan in Nederland allemaole goed veur mekere, ik wete nog da'k begin 1993 leup te foeteren omdat d'r iene morgen gien waeter was in Buil. Dit was netuurlik krek op een mement dat ik de wasmesiene anzetten wol en even et ien en aander schonemaeken zol. En dan haj' nog een keurig briefien in de busse had, mit verontschuldigungs veur et ongerief! Dat is hier ondaenkber. De klaant is keuning is een uitdrokking waor ze hier nog nooit van heurd hebben.

Dat ondervienen jow ok bi'j et kopen van benzine. Op iene dag meuj' 20 liter kopen,

meer kriej' gewoon niet. Veur disse 20 liter moej' dan wel in de riegel staon. Op sommige daegen is d'r hielemaole gien benzine, mar wi'j hebben al ontdekt dat as de vrouw aachter et leket een kammer-aodske van je is, en ie betaelen een betien meer, dat d'r dan vule regeld wodden kan. Vaeke meuj' dan ok inienen wel vol tanken.

Et tanken gaot d'r wel wat aandere an toe as bi'j oons. Eerst kieken jow of d'r benzine is. As de slange om de pompe zit, is d'r niks. En as jow kammer-aodske d'r niet is kuj' et dus wel vergeten. As d'r een riegel auto's staot hej' grote kaans dat d'r benzine is. As de riegel niet te lange is sluten jow an, aj' gien nocht an een lange riegel hebben hooft et weer op. Aj' an de beurt binnen, hang ie de slange in de auto en dan gaoj' naor de kassa, waor meerstentieds een slim onvrundelik vrommes zit. Daor moej' letterlik en feguurlik deur de kni'jen, et leket zit ongeveer op 1.30 m. en ie moe'n veural vrundelik vraogen om benzine. Et komt riegelmaotig veur dat d'r niet in de auto mar in jerrycans tankt wodt. Aachter in de kattedak staot een riegel-tien jerrycans die vuld wodden. Tussendeur stoppen is d'r niet bi'j, as et ien keer an de loop is lopt et deur. Jim moe'n zels mar bedaenken hoe et d'r uut komt te zien en wat veur heerlike lochies d'r hier in de auto's hangen.

Dit het oons trouwens wel op een idee brocht, wi'j hebben inmiddels een riegel-tien jerrycans in de gerasio staon en de opdracht geven dat daor altied benzine in zitten moet.

In et weekaende trekken wi'j d'r nogal es op uut om de omgeving te verkennen. Op een keer wodden wi'j uutneudigd deur oonze tolk en heur gezin om naor een meer hier in de buurt te gaon. En dan ziej' dat d'r buten de stad prachtige bossen binnen. Et dee mi'j zuver een betien an Appelsche daenken en dat vuult hiel wat beter an as uutzicht op wat smerige gebouwen. Om bi'j et meer te kommen mossen we van de verhadde weg of en een aende deur de bos hossebossen mit de auto. Bi'j et meer ankommen hoej' niet zoas bi'j

oons tussen aandere meensken te liggen, mar vienen jow zonder perblemen een plakken mit wat bomen veur et schaad, een privé-zaandstraantien en een prachtig uitzicht over et meer. Et waeter is hatstikke schone en het een heerlike temperatuur. Zels Jan het zwommen en dat wil hiel wat zeggen!

Tussen et zwemmen deur bin wi'j wend om lui op een haanddoek te liggen, mit een boekien of een kraantien bin we al gauw tevreden. Disse Russen, en ik daenke wel alle Russen, niet. Even zitten om wat te eten dat gaot nog, mar dan moet d'r van alles gebeuren. D'r moe'n griebies (poddestoelen) zocht wodden, wilde erebeien en netuurlik hooft veur een kaampvuurtien. Over poddestoelen kun ze hier hielemaole lyrisch wodden. Iederiene moet van iederiene de oogst bekijken en dan wodt d'r nog percies bespreuken wat ze van plan binnen om d'r mit te doen. Op zoe'n dag ontdek ie wel dat wi'j een stok veerder van de netuur of staon as zi'j. Wi'j konnen helpen mit et sprokkelen van hooft en daor hul et mit op. Mar et was een prachtige dag, vaeke is een stappien weeromme doen muulik, dit stappien terogge in de netuur is oons best bevalen. Inmiddels bin wi'j al een hiel aende veerder in de tied. Et vriest dat et kraekt, naachs is et 20 graoden onder nul. Doe 'k vandemorgen even naor de winkel zol, zag ik een man mit een deusien bi'j de ingang staon. Et komt wel vaeke veur dat d'r meensken in de buurt van een winkel staon die wat interessaants te verkopen hebben, en ik kan et nooit naolaoten om even te kieken wat ze in de anbieding hebben. Disse man verkocht ijsco's zo uut et deusien, bange veur smulteri'je hoej' hier niet te wezen en terwiel ik ston te griezelen van een ijsco mit dit weer, weren d'r verscheidenen die lekker stonnen te slikken!

Klaas Knillis Hofstra

ie bin vot

ie bin vot
ie bin vot
ie bin vot
et is zo slim
da'k et drie keer zegge

waorum, waorum, waorum
we weren toch verliefd
we hullen toch van mekeer
we weren toch vrunden

haj' dan toch zoe'n hekel
an mien gewoonten
an mien doen en laoten
an mi'j

misschien was oonze vrundschop
wel bouwd op los zaand

mar
losse stiender
maeken toch ok een mure

"Wat we doen is beslist gien biezunders"

Hil Donker helpt een Poolse familie

Hil Keizer wodde 67 jaor leden geboren in Ni'jberkoop as dochter van Klaos Keizer, die mit vis, eerpels en fruit bi'j de deuren langes ventte. Ze was 24, doe ze trouwde mit Baoke Donker, ok uut Ni'jberkoop. Hi'j kon kezemaeker wodden in de botterfebriek van Stompetoren en zo trokken ze vanuut de Stellingwarven naor Noord-Hollaand. Hi'j begon om drie ure morgens op 'e febriek, zi'j was huusvrouw, brocht kraanten rond en verkocht tuunzaoden. Ze kregen twie dochters en een zeune. Laeter, vule laeter leerde ik heur kennen, omdat ze mithulp mit de jaorlikse sutelaktie.

Heur zuster Zwaantje hadde zo al es tegen me zegd: "As mien zuster Hil uut De Beemster hier es weer uutvanhuus is, zoj' heur wel es interviewen kunnen veur *De Ovend* over wat ze allemaole wel niet veur Polen dot.

En now zit ik mit heur an de taofel bi'j Zwaantje en ze vragt a'k wel kwarkgebak lusse, dat het ze vandemorgen krek bakt. Ik slao et niet of!

Hil heur Poolse aeventuur begon in et begin van de tachtiger jaoren, de tied dat half Nederlaand op een aovend een brannende keerze veur et raem staon hadde as morele steun veur et Poolse volk. Hil hadde d'r vufe veur et raem staon, mar de jongen haelden de schoolers op en zeden: "Wat helpt dat now toch?"

Niet vule misschien, mar pakkies sturen naor Polen, dat hulp wel. Meester Beumer uut Volendam was bi'j Hil in de buurt dé grote gangmaeker om dat te organiseren en de schoelekiender kwammen op 'e Beemster an de deure om te vraogen wie d'r an mit doen wol. En zo gongen d'r pakkies mit ziepe en koffie naor Polen en Hil dee vanzels mit. Ze kreeg vuuf brieven weeromme, in et Pools, mar op 'e sociaole warkplaetse in Purmerend warkte Jan, een

Pool, en die vertaelde de brieven en schifte d'r iene uut daor hi'j van zee: "Gao daor mar veerder mit, dat bin arme meensken, die hebben jim hulpe broodneudig."

Op die meniere wodde et kontakt legd mit Jan Karawaki, zien vrouw en de beide dochters Ewa en Dorota in Mijdlo. Van die tied of gong d'r om de zoveul tied een vrachtwaegen naor Polen mit pakkies, die daor huus an huus bezorgd wodden, zodat alles op et goeie plak terechte kwam. Vandaag-de-dag is de grote zoolder van Hil op 'e Beemster et plak waar alle twiedehaans kleren uut de vere omkrieten bi'j mekeer gadderd wodden, veurd dat alles naor Polen gaot.

"De zoolder ligt op 't ogenblik weer vol," zegt ze, "et is wel een hiel gedoe, eerst moet alles bi'j de trappe opsleept wodden en laeter togen we alles weer naor onderen toe. Ie bliieven doende. De meensken zeggen wel es: Of doen jim dit now nog altieten nao al die jaoren? Och, ze moe'n d'r mar an wennen da'k een betien getikt bin, je, mar wat we doen, dat is beslist gien biezunders, heur."

Za'k nog een kannegien vasse thee zetten," komt Zwaantje d'r even tussendeur, "dit spul begint zwat te wodden."

Wi'j stemmen volmondig toe en ik behaefele et laeste stokkien kwarkgebak mit stokkies ananas d'r deur.

Nao verloop van tied kon Dorota, ien van de beide dochters Karawaki, doe ze 21 wodde, een visum kriegen, dat die kwam in 1990 zes weken uutvanhuus bi'j Hil, mit de bedoeling om hier mit appelplokken en zo wat centen te verdienen veur thuis. Doe ze weer in Polen kwam kon de familie van heur Nederlaanse geld zes (!) biggen kopen. Een wonder! Ze kwam weer in 1991 en 1992, de laeste keer veur twie maanden.

Dat de Poolse en Nederlaanse gewoonten niet liek binnen, dee al rap blieken, doe Hil heur dochter Alie mit een peer stronken boeremoes in huus kwam veur de stampot.

"Smaekt et wat, Dorota," vreug Hil, doe ze middags bi'j de eterstaofel zatten en Dorota d'r wat mit omme zat te griemen. Doe kwam et hoge woord d'r uut. Boeremoes atten ze niet in Polen, boeremoes ston as versiering op et karkhof, krek zoas wi'j bloemen op et karkhof staon hebben. Ja, ze hadde wel es heurd, dat d'r verteld wodde, dat ze zoks in et westen atten. Mar dat et echt waar was! Wonderlik volk hiere! Bah toch!

Staorigan gruuide et veurnemen van Hil en heur man, om zels, nao een jaorenlange briefwisseling en et sturen van een hiele protte pakkies, ok es bi'j de familie Karawaki te kieken. En naodat heur dochter en schoonzeune in 1992 die kaant uut west hadden, reisden zi'j mit die in april 1993 naor et vere dörpien Mijdlo, een klein plakken halverwege de steden Warschau en Krakow, mar dan een hiel aende oosteliker op 'e greens mit de Oekraïne an.

Ik vraoge Hil hoe et d'r daore uitzicht en hoe de meensken daor leven. En ze vertelt over Mijdlo en over et volk daore.

Een klein dörp in een heuvelachtig laand mit een grote karke, een haost nog grotere pasteri'je, een postkantoor tien en een staatswinkeltien, dat nog kleinder is as et winkeltien van Wube Keizer in Ni'jberkoop vroeger was. Et is een mooi laand mit een boel sturken, weinig bos en een protte bouw waar tarwe, gaste, bieten en eerpels verbouwd wodden. D'r bin altied nog staatsbedrieven uut de kommenistische tied, mar de familie Karawaki het ok eigen grond: vuuf bunder. Ze hebben twee koeenen op 'e stal, die an de stikke weided wodden, ze hebben ien kalfien, vier varkens en een fluttien kiepen, kalkoeenen en enten. Ze wonen in een groot burgerhuus, dat an de buterkaante niet goed ofwarkt is, omdaj' dan meer belasting betaalen moeten. Om et huus staon schuren.

"Et leven is d'r aarmoedig," zegt Hil, "zoas et bi'j oons veer veur de oorlog was."

D'r is een ienvooldige keuken, et fernuus braant op kolen, d'r is gien aanrecht, et waeter uut de waeterleiding wodt op-pompt uut een putte en is slimme kalkkriek. D'r is wel elektrisch.

De tael was vanzels een perbleem, mar mit aarms en bienen koj' een hiel aende. De meensken bin slimme hattelik en vrundelik en... ze bin slimme kathelik. De paus is schepper en schriever. Zundags wodt d'r niet warkt, "de zundag is om nao te daenken," zegt Dorota.

Heur zuster Ewa is inmiddels trouwd mit Victor, ze hebben een dochtertien: Anja. Victor is bussjefeur, hi'j warkt daegs negen uren, verdient 250 gulden in de maand, ridt in een oolde, gammele bus, die hi'j zels rippereren moet as d'r wat stokkend is. De hiele familie woont bi'j mekeer in ien huus. Ze hebben een gruuntetuun mit andievie, slaod en sloffebonen, die dreugd wodden veur de winter. Ze slaachten een varken mit de buurman, kopen losse daarms op 'e mark in Opatów en maeken zels wost. In de kelder staon potten mit inmaekte vruchten. De hiele dag staot d'r een weckflesse mit rogge, waeter en bolle in huus te dienen, et bin de bestaanddielen van een soortement sop. Doe d'r gaasten uut De Beemster weren kwam d'r ok een tippien wost deur. Mit de christelike feestdaegen komt d'r rooie biete bi'j deur. Aovens wodt d'r waarm eten: eerpels en vleis, mar lange niet altied stove-ri'je d'r bi'j.

Om van alles mitnemen te kunnen bin ze mit een bussien naor Polen reisd. Ze hebben ok een eerpelpootmesienegien mitneumen, Jan Karawaki hadde al een oold trekkertien, dat zo wodt et wark op 'e bouw staorigan wat makkeliker. Dat eerpelpootmesienegien het ommeraek fertuten daon, heurden ze laeter. Duurde et eerpelpoten eerst twee weken, now was 't in twee daegen bekeken!

De kommenistische meniere van warken is trouwens nog lang niet overal verdweenen, op et postkantoor gaot alles op 'n elfendattigst. Dat kommenisme het de familie Karawaki nooit wat van hebben moeten, de Russen hebben ze nog een

Dorota en heur mem bin op et hiem an 't slaachten.

Et huus en et peerd van de familie Karawaki.

Hil Donker-Keizer.

gloepende hekel an, Lech Walesa is alles! De ooldere meensken lopen d'r in donkere kleren: gries en zwat. Mar de ni'je tied komt d'r an, ok op et Poolse plattelaand. De jeugd lopt al in spiekerbroeken. De eerste disco's bin d'r en et kammeraodske van Dorota haelde de neuze al op veur al die twiedehaans kleren uut Nederland. "Waoromme sturen die Hollaanders gien ni'j spul?" vreug ze, "ik wil ni'je kleren hebben."

Leve de veuruutgaank!

"En toch," zegt Hil, "bin de meensken d'r over et algemien tevredener as hiere, al kan de pestoor daore him mar niet begriepen dat zokke onkarkelike meensken uut Nederland et zolange volholen kunnen om Poolse meensken te helpen. Om zo goed wezen te kunnen, daor moej' toch eins wel goed kathelik veur wezen. Mar evenzogoed pettien of."

Nao acht daegen zetten Hil en heur man

weer op huus an.

"Ik hope dawwe d'r nog es weer kommen," zegt ze, "mar ik zol d'r niet graeg wonen willen."

En ieder jaor gaon d'r nog 2000 kilo kleren en schoenen via et huus op 'e Beemster naor Polen, want "zolange awwe 't doen kunnen en zoe'n groot huus hebben, blieven we gewoon deurgaon."

"De Schrieversronte is niet heilig!"

Hoe daenken aandere poletieke perti'jen over de bevoddering van de Stellingwarver kultuur en et in staand hollen van een biezonder instituut as de Stellingwarver Schrieversronte?

In oons veurig nommer van *De Ovend* vreugen we dat wat uitvoerig an twie vertegenwoordigers van D66, in Oost en West. Now bin we uut oonze eigen ni'jsgierighied en om de zaaken wat in liekwicht te brengen, mit de "verrepraoter" (tillefoon, dus) alle aandere perti'jen bi'jlanges gaon om in ien artikel een stokmennig mienings (10) omtrent keunst en kultuur te opperen. Dat wodt dus een snip en een snap uut de reakties op oons veurig artikel en uut verkiezingspergrammes, die of al klaor binnen en oons toestuurd wodden, of (half jannewaori) naor de burgers onderwegens binnen. Ofsleuten mit persoonlijke indrokken van de schriever van dit artikel (een eerste veurspelling van de verkiezingsuutslag van de beide Gemienteraoden anno 1994 in dit mooie tiedschrift) en een NaoSchrift.

De oogst an mienings en veurnemens laow'e hier in kot bestek volgen, in de volgodder van et alfebet.

Ik kan et ok niet helpen, dat de eerste beide manluden mit de letter B van Gruun Links binnen. Chris Beuker (in de Raod van Oost) reageert hiel onderbouwd: Over D66 valt niets te zeggen, die zitten niet in de Raad en kom ik nergens tegen. (Dat zal now wel anders wodden! Kiek ok bi'j PvdA. O.B.) Ons uitgangspunt is de verharding van de maatschappij en dus moet er gewerkt worden aan verdraagzaamheid en solidariteit. Dat doet verder zien dan de (streek-)taal alleen. De Schrieversronte kan een belangrijke rol spelen in het bevorderen van interkulturele projekten (als tentoonstellingen, uitwisselingen, etcetera), om kultureel een goede stoot

naor de toekomst te geven. Wij willen kunst en kultuur tot hoeksteen van de politiek maken. Werklozen zijn niet alleen geholpen met werkgelegenheid. Er is meer. Traditionele verworvenheden (als bv. Stellingwerver kultuur) moeten toekomst maken. In Ierland, met het Keltisch, zijn daar goede voorbeelden van. De Schrieversronte moet doorgaan met z'n baanbrekend werk en nieuwe doelgroepen aanspreken. Bruggen slaan."

En as et an Gruun Links ligt, is die willig om daor et geld veur daele te tellen, aldus Beuker, kot saemenvat.

De heer Theo van de Bles (Gruun Links in West) zegt: "Ik hebbe ooit beweerd, dat Raodsleden die dat kunnen, in de Gemienteraod Stellingwarfs praoten moeten. Dat stikt et Stellingwarfs op en verleegt de drumpel tussen bestuurder en burger. Now ik zels in die Raod zit, bin ik in West de ienigste die dat dot, mit as van gevolgen, dat ik et niet alliend praot, mar ok in et Stellingwarfs poletiek daenk. An et verhael van D66 heb ik niet zoveule. Zi'j mossen wat helderder wezen; ze kiekten naor links en naor rechts en doen dan, wat heurzels op dat mement et beste uitkomt. Oons pergramme gefte an, dat d'r meer ruimte kommen moet veur diverse bevolkingsgroepen as migraanten, Friezen en Stellingwarvers. Hiemkunde veural op votzet onderwies is belangriek. Hier zullen veural middels veur vri'j maekt wodden moeten, in stee van "prestige-objekten" as Lindetrek en et markterrein."

Bin we toe an de dadde B in oons riegel-tien, dat is Joke de Boer (PvdA in Oost, in stee van Pieter Jonker, die gien verlet het van verwarring, mar dudelihied wil, zoas hi'j in een kwaoje brief an vrouw De Vroome weten laoten het. Kiek veur de "grote kwessie" oons veurig nommer en

lees verder! Zelden het een gewoon schrievertien as ikke meer sukses had op zo kotte termien. O.B.)

Joke de Boer dan: "Wat Marianne de Vroome van D66 opgemerkt heeft over Pieter Jonker, heeft mij geïrriteerd. Pieter Jonker is van de Schrieversronte en van de PvdA. Heeft in beide gevallen dezelfde ideeën. Maar in de Gemeenteraad spreekt hij namens de PvdA. Daar zou Marianne toch geen moeite mee moeten hebben. Er zijn wel meer mensen met verschillende petten op. Dat moet zonder problemen kunnen.

Voor wat onze partij betreft, wordt er verschillend over het Stellingwerfs gedacht en komen we vaak tot een kompromis. De Schrieversronte is een basisvoorziening, waar we ons ieder jaar weer sterk voor maken, ook al voelt niet iedereen er zich zo bij betrokken. Het moet wel herkenbaar blijven wat Stellingwarver kultuur is en daar hoort de spreektaal bij. Wij verzetten ons er tegen als zou dat een zaak van een kleine groep fanatiekelingen zijn. Heemkunde vinden wij vooral ook belangrijk," aldus de tweede persoon van de PvdA in Oost.

Op mien vraoge, of ik deur die kwessie van de petten now heur veur de PvdA in Oost en niet Pieter Jonker an de lijn kreeg, is et antwoord 'Ja'. Waor alle goeie wil van de poletieke wereld mar weer es uut bliekt.

Dan now de ere van de beide vrouwluden, Nel van Burgsteden (van et CDA in Oost). Op et verhael van D66 wil ze liever niet ingaon. "De politieke strijd hoeft niet via *De Ovend* te worden gevochten. Het CDA heeft altijd loyaal meegewerkt aan de Schrieversronte, een organisatie die typisch is voor de Stellingwerven. Maar met het subsidiegeld moet verstandig mee worden omgegaan en in de toekomst zal er niet zoveel meer kunnen dan nu. De Schrieversronte is bij ons niet heilig verklaard, om het eens christelijk te zeggen, o nee, dat is Rooms, geloof ik, maar roomsen zijn toch ook christenen. Bij de afweziging van subsidiëring geldt voor de

Schrieversronte hetzelfde als voor andere organisaties. Verder zal het wel bij incidentele subsidies blijven, zoals o.a. met de verzameling gereedschappen van Albert Mulder. Wel zou de Schrieversronte zich wat flexibeler kunnen opstellen, meer dan een streektaalbeweging alleen, zoals heemkunde toch ook meer is dan taal en het veldnamenonderzoek ook."

Et CDA komt hier dichte mit bi'j Gruun Links uut, donkt mi'j.

"Dat komt wel vaker voor," zegt vrouw Van Burgsteden.

"As kulturele utering moet de Stellingwarver kultuur wardeerd wodden," zegt Jansma (van et GPV in Oost). "Wi'j staon positief tegenover de Schrieversronte en et is een goed ding dat in plak van et Fries op de schoelen hiemkunde geven wodt. De geriffermeerde schoele in Haulerwiek het weinig affiniteit mit et Fries en dot hiemkunde mit een stok Stellingwarver geschiedenis et beter. Subsidie is goed veur de volksgezondhied, schoelezwemmen en zo, mar et misstaot een meziekverieninge niet as ze veur de anschaf van instrumenten eerpelrooien gaon. Dat het dan ok nog een sociaol doel aj' jezels bedruppen.

Meer za'k d'r now niet over zeggen, want et GPV dot dit jaor niet an de Gemiente-raodsverkiezings mit," aldus Jansma op 'e Haule, die wel even mit zien bestuur overlegd het of hi'j wat zeggen zol en wat. Et staot hierboven.

De heer R. v.d. Lende (VVD, West) nuumt him een rasechte Stellingwarver, die al 25 jaor in de zuud-oosthoeke van West zit. Hi'j wil him stark maeken veur kultuur en rekreaosie, waarbi'j et eigene van de Stellingwarven en de hiemkunde van de Schrieversronte veurop staon. "Dat moet krachtig steund wodden mit dezelde of meer subsidies," zegt Van der Lende.

De heer E. Oppers (van W.B. in West) vrägt him of, of D66 misschien een groot kultureel centrum in Wolvege hebben wil, mit Freek de Jonge of zo.

"Now, dat hoeft van oons niet." En of Loki van der Gaag wel weet het van de *Flying Stars* en de zangveriening van Buil.

"Now ja, ik bel him daar nog wel es over op. Mar wat W.B. anbelangt gaot et oons meer om de ameteurkeunst, de kultuur in en over de Stellingwarven, mit de Schrieversronte. Daarbi'j daenken wi'j niet in grote termen en grote bedregen of vremde keunsten, zoas in Dwingel mit kleurde plaanken langs de weg, of zoas achter et oolde belastingkantoer op Et Vene. Dat hoeft van oons niet; dan kuj' et geld wel beter besteden."

Veur West is niet et grote, mar et kleine en et gewone van belang, dat niet teveule centen hoeft te kosten, begriep ik.

De heer F. Steenmeijer (van de VVD in Oost) lat weten, dat hi'j de tillefonische benaodering deur mi'j een betien mal vint, mar nao wat uutleg gaot hi'j et gesprek toch an, 'zo lang het goed gaat', mar stelt een persoonlike benaodering toch meer op pries. (Krek as ikke, mar d'r moet zoveule in kotte tied en alle perti'jen hebben mitmekeer - nog - niet ien bezuukadres, dat daoromme. O.B.)

"Omtrent D66 heb ik geen boodschap. Net als bij die partij zult u ook in ons programma niets over kultuur vinden, laat staan over het Stellingwerfs. (Zie veur anvulling et NS hier onder!) Wij hebben een selektie gemaakt op 6 velletjes A4, maar daarom valt er over kultuur en de Schrieversronte (die dit mooie blad uitgeeft) wel wat te zeggen. De kultuur is belangrijk en vooral ook de eigen streekkultuur legt verplichtingen op. Je kan je daar niet vanaf maken met dat het lastig is, of daar heb ik niets mee te maken. Net als in Friesland met het Fries hoort het eigene er bij. Zoals de Gemeente het nu doet, is de VVD bereid daaraan te blijven meewerken."

Meugelik kom ik over ienige tied es bi'j de heer Steenmeijer langes om te bepraoten of et ok lokt. Zien adres en tillefoonnummer heb ik now wel bi'j d'r haand.

Et verhael van Willem de Vries (PvdA in

West) is kot en krachtig.

"Wi'j geven 43 gulden per inwoner uut an keunst en kultuur, zo he'k in de dikke bende pepier even naokeken. Dat is nogal wat. De Schrieversronte hoeft d'r niet over in te zitten, dat et minder wodden zal. Wi'j hebben een rieker pergramme as D66. Loki van der Gaag mag dan wel Stellingwarfs kabaret en teniel missen, mar *Keunst naor Kracht* is d'r toch ok nog en de *Flying Stars*. Ik zal d'r nog wel mit him over praoten, hoe as hi'j West zicht mit et grote CDA en een protte kleinties d'r omme henne. (Kiek oons veurig nommer, O.B.) De PvdA is verduid nog gien kleintien! Vanuut de potten veur et Fries zol d'r in Liwwadden meer daon wodden moeten an et Bildts en et Stellingwarfs, mar dat is een perveensiaole zaeke en Liemburg (ok PvdA) zal wel gauw naor Den Haag votwezen om et nog mit heur bepraoten te kunnen. Dat hadden we eerder doen moeten, ja, dat is zo."

We bin d'r now krapan. Et CDA van West nog. Mar nao vuuf keer bellen op verschillende daegen en tieden is et mi'j niet lokt om de heer De Vries in Spange an de tillefoon te krieggen. Now hadde ik wel mit aandere kalver van dit CDA ploegen kund, mar de tied drift ok redaktiemeensken van *De Ovend* vot en volstao ik mar mit een anhaeling uut heur pergramme: "Het CDA vindt het behoud van de eigen streektaal, eigen traditie en cultuuroverdracht van belang. Deelname aan culturele uitingen van ouderen, jongeren buiten schoolverband en alloctonen bevorderen. Vooral de amateurkunst wil het CDA steunen. Aandacht moet besteed worden aan monumentenzorg. Op het gebied van kultuur is het goed dat er samenwerking is in regionaal verband. Ook het mediabeleid dient aandacht te krijgen."

Ok hier gaot al die andacht niet zoveer, dat zoe'n stokkien in de streektael schreven wodt, laot staon et hiele pergram. Alliend de PvdA in Oost het beterschoop op dit mad beloofd. Ze zollen et daar toch es an de odder stellen, "mar ok en veural aanderen as Pieter Jonker moe'n zoks

dan willen," zee Joke de Boer eerder. En dat d'r in al die pergrammes niet bi'j staot hoeveule ien en aander kosten mag, vien ik een liemte en daor komt et now krek op an, neffens mi'j, mit de volgodder van veurkeuren (prioriteiten).

Dan het Hero Werkman (SDP in West) een hiel aander verhael. Hi'j het wat om D66 grinniken moeten, as die mit et argement komt, dat d'r gien geld veur kultuur wezen zol.

"Je moet wat kreatief met de begroting omgaan. De salariskomponent bedraagt b.v. 13 miljoen. Wanneer je daar 10% vanaf doet, heb je 1.3. miljoen anders te besteden. Of, als er een nabetaling van twee ton voor stads- en dorpsvernieuwing is, dan kan je met ander geld prachtige dingen voor kultuur doen," zo excerseert Werkman deur de gemientelike begroting henne. "En ook wat de subsidies betreft, kan je keuzes maken. Je kan 30 mille aan een operavorstelling spenderen, of aan muziekverenigingen geven, of aan de Schrieversronte. Die laatste scoort hoog bij de SDP. Die heeft blijvende waarde. En vergeet de jongeren niet, die op een kabaretseke manier in het Stellingwerfs bezig zijn, zoals laatst in zaal Dragt. Dat moet gestimuleerd worden. Het woordenboek komt er toch wel, met al die sponsors," aldus - alweer in et kot - Hero Werkman.

Alle meensken die an disse serie mitwerkt hebben, pergrammes opstuurd hebben en mitmekeer in diskussie gaon binnen, welbadaankt!

Naor mien indrok zal bi'j de kommende Gemienteraodsverkiezings alles naogeenog bi'j etzelde blieden. Alliend de PvdA en et CDA zullen wel een peer zitten ofstaon moeten an D66 en die krigt daordeur betrekkelik meer macht, omreden ze zowel naor links as naor rechts kunnen. Mar in een Gemienteraod bin alle perti'jen vaeker wat doelmaotiger as principiell. Alle perti'jen hebben et goed veur mit de Stellingwarver kultuur en de

Schrieversronte in et biezonder, veural as die him wat uutbreided naor meer doelgroepen toe. Hoe zol dat bi'j de grootste perti'j van de thuisblijvers op 2 meert wezen? Alliend et CDA stelt him wat kritischer op. As al die geunsten heur vertaelen zullen in wat roemer buusgeld, is mar de vraoge. Ok mit de strukturele subsidies zal et wel bi'j et oolde blieden en misschien is dat in disse tied mooi zat. Of de PvdA mit naeme moet d'r in slaegen om wat meer uut Liwwadden los te kriegen. Dat kan ok best van de weenst van et PEB (now NUON), om nog mar es wat ofkottings te bruken.

NS: Vrouw De Vroome (van D66 in Oosterwoolde) het veur et eerst in dit verbaand een vraoggesprek had. In een brief lat zi'j weten niet kontent mit et risseltaot te wezen, zoas dat in de veurige *Ovend* ston en vragt rektifikaosie. In et veurste plak het ze geliek: ze is 44 jaor en gien 46. Zo staot et ok in mien anteeknings. Hoe die twiede viere een zesse wodden is ontgaot mi'j ok, mar d'r zal wel iene van de D66 overlopen wezen. In elk geval, niks verkeerds aachter zuken! Vervolgens mient zi'j, dat ze mar ien keer zegd het van 'dat is een omissie' en gien twee keer, omreden d'r wel wat in heur pergramme staot over kultuur (bladziede 26). Ik heb dat laeter thuus ok wel zien, mar tiedens et interview is dat niet nuumd. Dat daoromme hebbe ik dat votlaoten, en et gesprek weergeven, goed of niet. Meer rektifikaosie zit d'r dus van mi'j niet in. Dat vrouw De Vroome gien nommer van die *Ovend* toestuurd kregen het, mar et in die biebeltheek lezen mos, nuum ik een omissie. Et spiet me, mar et kantoorwerk laot ik graeg an de Schrieversronte over, niet zo hiel veer van de Rijweg of.

(Vrouw De Vroome het wel een Ovend toestuurd kregen, mar dat is gebeurd een dag of wat nao de grote verzending an alle leden/abonnees. red.)

Et kroontien

Veur de kiender/over hiemkunde

Sietske Bloemhoff

Piepmoes op de slee

Butendeure ligt een dik pak sni'j en et is roetkoold. Mar ja, wat wi'j' ok. Et is jannewaori, dus midden in de winter. Uut de schostien van Piepmoes zien kesteel kringelt rook. Piepmoes zit tegere mit zien drie vrunden bi'j de kachel neuties te doppen en op te eten. Weten jim nog wel wie zien drie vrunden binnen? Juust! Et bin de doeve, et roodbossien en de gele gouwe.

Aenlik zitten ze heur een betien te vervelen. Ze hebben al een hiele poos in huus zeten en spullegies daon. In 't laest kriej' daor wél een keertien je nocht of.

"k Wol best even naor buten toe," zegt Piepmoes. "De hiele dag bi'j de kachel zitten vien 'k mar niks. 'k Zol best schaese-rieden willen, jim dan?"

"Ik ok wel," zegt de gele gouwe. "Mar et zal vandaege wel niks wodden, Piepmoes. Et het vannaacht ommeraek sni'jd. De sloden bin hielendal mit sni'j dichtewi'jd. Doe 'k hier naor toe vleug kon 'k van de iesbaene ok niks meer zien. En overall liggen hoge sni'jdunen."

"Ja," kwettert et roodbossien, "die heb ik ok zien. An de raand van de bos, vlakbi'j de boerderi'je daor Klaos en Miep wonen, liggen een peer hiele hoge dunen. Et is mar goed da'k vliegen kan, eers wa'k hier vandaege nooit kommen!"

"Dat gelt veur mi'j ok," koerkt de doeve, "en ik bin nogal wat groter as een roodbossien."

"Dan kan ik et hielendal wel vergeten," vint Piepmoes. "Ik bin mar zo klein en vliegen kun moezen now ien keer niet.

Dan durve ik ok niet mit mien slegien te speulen. Hè, wat jammer now toch. Dan moe'k mar in mien kesteel blieven tot et begint te dujjen. Dat kan wel meert wodden!

Et liekt wel; as zit de doeve diepe nao te daenken.

Dat is ok zo, want inienend zegt hi'j: "Mar ik bedaenke wat. We bienen een stok touw an Piepmoes zien slegien vaaste. Ik doe dat touw ok om mien vleugels henne. A'k dan niet te hoge vliege trek ik zo de slee mit Piepmoes d'r op over de sni'j. Ik bin ommes sterk genoeg!"

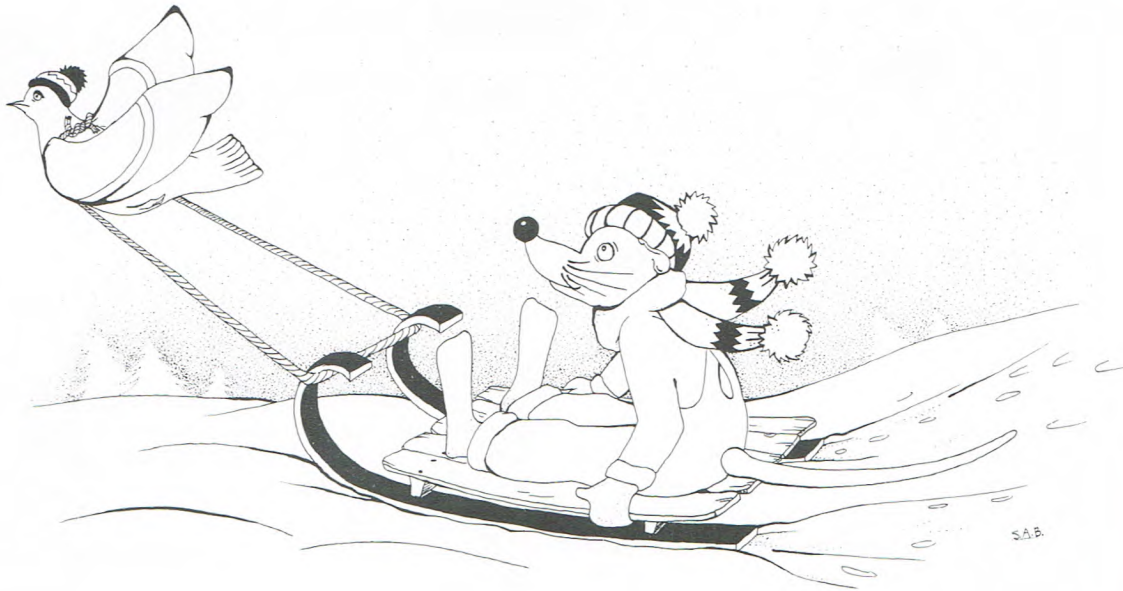
"Wat een goed idee, doeve," zegt Piepmoes. "Lao'we naor die hoge sni'jdunen an de raand van de bos toe gaon. Dan lao'we oons om beurten op de slee naor beneden roetsen. Zuwwen vot-en-daolik mar gaon, jonges?"

"As die aekelike katten mar niet in de buurt binnen," zegt de gele gouwe.

"Ae, wel nee je," mient Piepmoes. "Et is heur vusen te koold. Die mierkerds liggen vast in heur maantien bi'j de kachel te slaopen. Zit daor mar niet over in."

De voegels en Piepmoes doen de jasse an, een sjaal omme en de musse op. Ze pakken de slee uut de schure en bienen d'r een aende touw an. Dan dot de doeve et touw om de vleugels.

"Gao mar op de slee zitten, Piepmoes," roekoerkt hi'j. "As jim now veuruut vliegen en et beste pad uutzuken, dan vlieg ik jim mit Piepmoes op de slee nao," zegt hi'j tegen et roodbossien en de gele gouwe. En daor gaon ze henne. Now en dan hobbelt de slee al es wat, mar Piepmoes

hooft hem mit beide hanen an weerskaanten van de slee goed vaaste. Et moesien glimkt d'r over, zo mooi vint hi'j et. Nao een posien zien ze de hoge sni'jdunen al. Ze vliegen mitien naor de hoogste daorvan toe.

"Dat gong mooi, niet Piepmoes?" poest de doeve. Hi'j is toch wel een betien muui wodden.

"Prachtig! Ik vun et prachtig, doeve," gefte de moes as antwoord. "En wat hebben jim een mooi pad uutzocht," zegt hi'j tegen et roodbossien en de gele gouwe.

"Ja, en gien katte te zien," sjilpen de beide voegels.

Mar was dat mar waar...

De voegels en Piepmoes hebben de katten niet zien, mar de katten hebben Piepmoes en de voegels wél zien! Ze liggen achter een sni'jdunegien naor de vier vrunden te loeren.

"Lekker stokkien vleis daor op die slee, Klaos," mierkt Miep. "Doe now mar wat ik je zegd hebbe, dan zal ik jow es even zien laoten hoe aj' een moes pakken moeten. Mit jow wodt et toch nooit wat."

Klaos kikt Miep gremietig an mar besluit toch mar te doen wat Miep zegt.

De beide katten sloepen elk een kaant uut. Van Miep is haost niks te zien, die is ommes krek lieke wit as de sni'j. Mar Klaos vaalt wél op.

"Oe heden, daor hej' Klaos de kaeter," schrikt et roodbossien. "Mar hi'j lopt van oons of. Zol hi'j oons niet zien hebben, of het hi'j et lief al rond? Now ja, gelokkig hoeven we now nargens over in te zitten." Dan gaot et roodbossien weer mit helpen et slegien zo te zetten, dat Piepmoes, die an de beurt is, weer naor beneden glieden kan. Intied is Miep aorig dichte in de buurt kommen.

"Die koekebakkers hebben mi'j niet zien," daenkt de katte, "Klaos het ze mooi veur et lappien hullen. Dat vaalt me niks van die kaeter of. As ze Piepmoes zo mitien een douwgien geven stap ik nog een hiel klein aentien naor veuren. Op dat raantien sni'j daore kan 'k me mooi ofzetten en dan he'k Piepmoes mit iene geweldige sprong te pakken!"

Veurzichtig schoefelt Miep nog een stokkien veuruut as Piepmoes op de slee stapt en naor beneden glieden zal. Miep wiebelt wat mit de veurpoties henne-weer en zal

him ofzetten veur de sprong. En dan gebeurt et...

In plak van omhogens te springen, zakt Miep in ien keer een hiel aende naor beneden. Op de kop in een sloot.

Want juist op et plak daor Miep him nog es extra ofzetten zol zit een sloot. De sloot die om et hiem van de boerderi'j lopt. En die sloot is krek as de ere sloden in de bos en de iesbaene hielendal dichtewi'jd mit sni'j. En dat had Miep niet in de gaten. Allierend de stat stikt nog boven de sni'j uut en raosen dat die katte dot za'k jim vertellen!

"Klaos, Klaos, help, help! Help me toch. Douk stik ik nog, kom mi'j toch gauw redden, Klaos. Help, help..."

Gelukkig heurt Klaos Miep en lopt zo hadde as hi'j kan naor Miep toe. Et laeste stokkien dot hi'j hiel veurzichtig. Klaos wil niet graeg ok op 'e kop in de sloot valen. Nog een klein stappien en dan kan hi'j Miep krek bi'j et zwatte tippien van de stat griepen.

Daor begint hi'j uut alle macht an te trekken. Miep raost now nog vule hadder, dat zuj'm begriepen. Et dot een katte now ien keer ommeraek zeer aj'm an de stat trekken, mar ja...

As Miep eindelijk uut de sloot is maeken de beide katten dat ze thuis kommen. En foeteren en krimmeneren dat ze doen! Niet mooi meer. En de vier kammeraden?

Die lachen heur haost kroem vanzels. Ze speulen nog een hiel posien deur mit de slee, want van Klaos en Miep hebben ze vandaege gien last meer!

Krummelties

FOTO

De foto van Benny Holtrop op bladziede 30 van de veurige *Ovend* is niet maekt deur Fred Platje, zoas ten onrechte vermeld wodde, mar deur Sietske Bloemhoff.

LIDMAOTSCHOPS-ABONNEMENTS-GELD

Veur 1994 blift et lidmaotschops-abonnementsgeld van de *Stellingwarver Schrieversronte/De Ovend* geliek an et veurige jaor, mar veur 1995 komt d'r een riekdsaelder bi'j. De jaorvergeerding van de Schrieversronte het op 18 december 1993 op 'e Oosterstreek besleuten dat et lidmaotschops-abonnementsgeld dan f 20,- in et jaor wodt.

NI'JE DICHTBUNDEL

Van Willem Jan Teijema verschieft d'r een dichtbundel bi'j de Stellingwarver Schrieversronte. Willem Jan komt van oorsprong uut Donkerbroek en woont now in et Limburgse Haelen. Hi'j publisierde onder de naeme Teije al verschillende gedichten in *De Ovend*. De bundel krigt as titel: *Interieurarchitekt. Antekens van een andaon gemoed* en telt 48 bladzieden. Et omslag is van de Bulgaarse Stellingwarver Peter Lazarov.

RADIO OOST

Op 26-2 bin in 'Regiotaal' van Radio Oost (8.30-9.00 ure) Hendrik Entjes, Sietske Bloemhoff e.a. over et Nedersaksisch an et woord. In meert zal Regiotaal ien keer 'hielemaol Stellingwarfs' wezen. o.a. mit Martinus Bakker en Johan Veenstra (99.4 FM, niet op 'e kabel).

WAT IS D'R NOW STELLINGWARFSE AS 'N STELLINGWARVER BAANK?

De Coöperatieve Veurschotbaank. Een typisch Stellingwarver baank.

Mit vestigings in Berkoop en Noordwoolde.

Een kleine baank dus, mar wel mit grote prestaosies.

Kiek mar es naor oonze rentetarieven.

Of naor oonze hypotheken.

Die kun mit glaans elke vergelieking deurstaon.

Mar niet alliend op financies gebied het de Veurschotbaank
grote veurdielen.

Ok op et persoonlike vlak staon wij oons mannegien/vrouwgiën.

Bij oons hebben klaanten een naeme en kriegen alle andacht
die ze verdienen.

Mar zeg now zels, zo heurt et toch ok in de Stellingwarven?

De Veurschotbaank.

Een kleine baank, mit een compleet dienstepakket.

Van Supersperen tot Hypotheek,

van Verzekering tot Rekening Couraant.

En butendat: De baank die jow tael praot...

DE VEURSCHOTBAANK, DE STELLINGWARFSTE BAANK VAN DE STELLINGWARVEN

Coöperatieve Voorschotbank B.A.

Willinge Prinsstraote 10
Postbusse 1
8420 AA Berkoop
Till. 05164-1441

Heufdstraote Oost 6
Postbusse 101
8390 AC Noordwoolde
Till. 05613-2825